

Så arbetar Haninge kommun med integration

Kunskapsunderlag

Foto: Olof Holdar

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Kunskapsunderlagets innehåll	5
1.2 Vad menar vi med integration?	5
1.3 Det nationella/övergripande sammanhanget	7
2. Det första mottagandet i Haninge.....	8
2.1 Bosättning – personer som anvisats till Haninge	9
2.2 Placering i skola.....	9
2.3 Anmälan och inskrivning till sfi	9
2.4 Lokalt första mottagande – introduktionspaket.....	9
3. Integrationsfrämjande arbete	10
3.1 Förskola, grundskola och gymnasium.....	11
3.2 Samhällsinformation	13
3.3 Språkinläring och språkfrämjande aktiviteter	14
3.4 Föräldraskap – information och stöd.....	15
3.5 Arbetsmarknad och sysselsättning	16
3.6 Hälsöfrämjande – undersökningar och information..	17
3.7 Trygghetsskapande insatser.....	18
3.8 Rumslig integration	19
3.9 Inkludering	20
3.10 Internt – systematisk kompetenshöjning /kompetensöverföring.....	21
3.11 Särskild händelse – massflyktingar från Ukraina...	22

1. Inledning

Det här är ett kunskapsunderlag kring hur Haninge kommun arbetar med integration. Frågor kring integration berör hela kommun-koncernen och kunskapsunderlaget har tagits fram i samarbete mellan representanter från kommunens samtliga förvaltningar och bolag. Kunskapsunderlaget är en övergripande beskrivning av hur kommunen arbetar med frågorna och syftar till att ge en förståelse för områdets omfattning och att beskriva det sammanhang där arbetet med integration sker. Syftet med kunskapsunderlaget är således inte att utvärdera hur effektivt kommunens arbete är för att främja integration eller ge rekommendationer kring hur arbetet kan utvecklas.

1.1 Kunskapsunderlagets innehåll

Kunskapsunderlaget består av tre delar. Den första delen ger en utgångspunkt för beskrivningen av kommunens arbete. Först beskrivs vad vi menar med integration. Begreppet är omfattande och har delvis olika betydelse i olika sammanhang och hos olika professioner, så även inom Haninge kommun. Därefter görs en kort beskrivning av hur ansvarsfördelningen för integration ser ut mellan den statliga och den kommunala nivån.

Del två och del tre beskriver Haninge kommuns arbete med integration. Del två beskriver det första mottagandet av nyanlända till kommunen medan del tre har en bredare ansats och beskriver det arbete som kommunen gör för att främja integration.

1.2 Vad menar vi med integration?

I detta kunskapsunderlag har vi en bred syn på integration som omfattar tillhörighet och delaktighet i samhällets alla områden. Språkinläring och etablering på arbetsmarknaden är centralt för integrationen men kommunens insatser sträcker sig över ett betydligt bredare perspektiv som involverar hela kommunkoncernen. Nedan görs en kort genomgång av några centrala begrepp som förekommer i samhällsdebatten och som relaterar till integrationsområdet.

1.2.1 Integration

I grunden kan integration förstås som individers och grupper bindningar till varandra där det i ett integrerat samhälle finns en social sammanhållning, vilket anses skapa en generell trygghet, tillit och solidaritet. Det är alltså bredare än frågor som berör invandring eller etnicitet. I samhällsdebatten i Sverige används dock begreppet i huvudsak för att beskriva processen för invandrares möjligheter att ta del av och vara en del av det svenska samhället och kulturen.

1.2.2 Etablering

Inom integrationspolitiken handlar etablering framför allt om nyanländas, eller utrikes födda generellt, möjligheter och förmåga att få ett arbete. Integrationspolitiken som helhet har under de senaste dryga tio åren fokuserat mer på just etablering på arbetsmarknaden. I kunskapsunderlaget använder vi begreppet etablering för frågor som är mer nära kopplade till just arbete och sysselsättning, och integration för en bredare del av samhällsområden.

1.2.3 Segregation

Segregation innebär att olika grupper eller kategorier av människor befinner sig åtskilda från varandra. I såväl politiken, media och forskningen har etnisk segregation varit i fokus, ofta i termer av boendesegregation där diskussionen särskilt handlat om utanförskapsområden. Segregation står i kontrast till integration, men är inte dess motsats. En person med utländsk bakgrund kan exempelvis vara integrerad på bostads- och arbetsmarknaden men bo i ett område och arbeta i en bransch med främst invandrare.

1.2.4 Inkludering och exkludering

Begreppen inkludering och exkludering är nära relaterade till integration och segregation, men de lägger större vikt vid de sociala processerna och förhållandena som skapar inkludering eller exkludering i samhället. I kunskapsunderlaget används inkluderingsinsatser som syftar till öka ett deltagande i samhället genom att utveckla eller anpassa verksamhet och aktiviteter.

1.2.5 Nyanlända

I kunskapsunderlaget använder vi begreppet nyanlända för de individer som har rätt att ta del av de särskilda stödinsatser som är tillgängligt för invandrare som nyligen kommit till Sverige. Personer som omfattas av detta stöd är flyktingar, skyddsbehövande och personer med tillstånd på grund av synnerliga eller särskilt ömmande omständigheter och anhöriga till dessa personer.

1.2.6 Asylsökande

Asylsökande som inte är anvisade till Hanninge av Migrationsverket är inte en målgrupp för socialtjänstens mottagningsarbete på boenheten – enbart personer med uppehållstillstånd anvisas till boenheten. Ensamkommande barn som söker asyl utreds dock inom avdelning individ och familjeomsorg. Barn och unga asylsökande är aktuella för inskrivning i skola och därmed en av centrum för lärande och hälsas målgrupp.

1.3 Det nationella/övergripande sammanhanget

Flera myndigheter, offentliga och privata aktörer samt civilsamhället arbetar för att främja integrationen i Sverige. Här beskriver vi ansvaret hos tre myndigheter och listar den lagstiftning som har störst inverkan på det kommunala integrationsarbetet.

1.3.1 Ansvariga myndigheter

På den statliga nivån är det framför allt Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Länsstyrelsen som är centrala för ansvaret för integration i Sverige. **Migrationsverket** är den myndighet som har ett nationellt ansvar för flyktingmottagandet. Grundläggande i ansvaret är att hantera och pröva individers ansökningar om att få komma till och stanna i Sverige och att ansvara för asylsökandes uppehälle och boende. Migrationsverket har det övergripande ansvaret för att hålla ihop ”migrationskedjan” innan individen har fått uppehållstillstånd, vilket berör såväl andra myndigheter, kommuner som civilsamhället. Migrationsverkets ansvar innefattar även att anvisa flyktingar till kommunen i enlighet med bosättningslagen.

Arbetsförmedlingen har det övergripande nationella uppdraget för integrationen genom att de har ett samordningsansvar för nyanländas etablering. Myndigheten organiserar etableringsprogrammet med stöd i form av olika aktiviteter och utbildningsinsatser för vissa nyanlända. Arbetsförmedlingen har ett samordningsansvar inom etableringen. Det innefattar att kartlägga eller bedöma vilka insatser inom etableringsprogrammet som respektive individ har behov av och att samordna de aktörer som är involverade i utförandet av insatserna. För vissa av insatserna är kommunen utförare, däribland sfi-utbildning.

Länsstyrelsens roll är att fungera som ett stöd till kommuner i mottagandet genom uppdraget att följa upp kommunernas beredskap för och kapacitet i mottagandet av nyanlända, att fördela statsbidrag till kommuner för att underlätta bosättning och att utöva tillsyn.

1.3.2 Central lagstiftning

Bland de insatser som beskrivs i detta kunskapsunderlag finns insatser som är lagstyrda och innebär att kommunen måste utföra dem och i vissa fall även att nyanlända är skyldiga att ta del av insatserna. Kommunens arbete för att främja integration omfattar även insatser som åtminstone inte är direkt lagstyrda. De lagar som är centrala för integrationsarbete som beskrivs i detta kunskapsunderlag är följande:

- Bosättningslagen
- Lag om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare
- Lagen om samhällsorientering
- Skollagen
- Skolförordningen, gymnasieförordningen, förordningen om vuxenutbildning
- Hälso- och sjukvårdslagen
- Patientsäkerhetslagen
- Förvaltningslagen
- Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk
- Bibliotekslagen

2. Det första mottagandet i Haninge

Det första mottagandet av nyanlända består av fyra huvudsakliga områden. Bosättning av personer som anvisats till Haninge av Migrationsverket, placering i skola, inskrivning i sfi och att erbjuda information mot målgruppen om hur Sverige och Haninge fungerar.

2.1 Bosättning – personer som anvisats till Haninge

När det gäller att bosätta nyanlända vuxna och familjer som anvisats av Migrationsverket har avdelningen arbete och försörjning inom social- och äldreförvaltningen det övergripande ansvaret. Under 2022 anvisades cirka 60 nyanlända av Migrationsverket till Haninge och under 2023 ska Haninge kommun bosätta cirka 30 individer.

Det är lokalförsörjningsenheten som har ansvar för att anskaffa bostad för nyanlända och även Haninge bostäder har en viktig roll i att få fram bostäder. Bostadsbolaget avsätter cirka 20 lägenheter per år till Haninge kommun som kan användas för olika ändamål, inklusive bosättning av nyanlända.

För placering av ensamkommande barn handläggs processen vid avdelningen individ och familjeomsorg inom social- och äldreförvaltningen. Här sker exempelvis placering i familjehem, hos släktingar till barnet eller i stödboenden.

2.2 Placering i skola

Placering av nyanlända elever i skolan kräver samordning och noggrann planering. Inom Haninge kommun säkerställs mottagandet av elever i åldrarna 7–19 år genom centrum för lärande och hälsa inom utbildningsförvaltningen.

Processen inleds med en kartläggning av varje elevs individuella kunskapsnivå, förmåga och behov. Denna fas innefattar även information om skolval, fritidsverksamhet, rätten till modersmålsundervisning samt studiehandledning på modersmålet.

När elevens behov och förutsättningar har kartlagts sker inskrivningen på den aktuella skolan. Här tar rektor vid skolan över ansvaret för elevens utbildning, med stöd från den centrala förvaltningen.

2.3 Anmälan och inskrivning till sfi

Så tidigt som möjligt vid ankomst till Haninge samverkar boenheten med Centrum Vux för anmälan och inskrivning i sfi. I samband med inskrivningsprocessen sker en kartläggning av kunskapsnivån för att individen ska ta del av rätt studieform och kurs i syfte att utforma individens utbildning så effektivt som möjligt. Från och med augusti 2022 arbetar Centrum Vux för en sammanhållen utbildning för kortutbildade som inkluderar sfi.

2.4 Lokalt första mottagande – introduktionspaket

Boenheten erbjuder alla nyanlända ett introduktionspaket med fakta om Sverige och Haninge. Introduktionspaketet innehåller bland annat information om hur arbets- och bostadsmarknaden ser ut och fungerar i Sverige samt frågor kring hur det är att leva i Sverige, inklusive ämnen som jämställdhet. Paketet omfattar även hälsoskola och digital skola samt information om kultur- och fritidsutbudet och hur det är möjligt att ta del av det. För att ta del av introduktionspaketet behöver deltagaren ännu inte blivit tilldelad något personnummer, vilket gör att aktiviteter kan tillkomma tidigare än inom Arbetsförmedlingens etableringsprogram.

3. Integrationsfrämjande arbete

I detta avsnitt utgår vi från helhetssyn på integrationsfrågan och beskriver hur Haninge arbetar för att främja integration som involverar hela kommunkoncernen. Det innebär att avsnittet inte är avgränsat till insatser eller aktiviteter som enbart är riktade mot nyanlända och inte heller till aktiviteter som har som huvudsyfte att främja integration men där integration är en effekt.

Avsnittet består av elva teman där en eller flera av kommunens förvaltningar eller bolag är ansvariga för verksamhet och aktiviteter, inte sällan i samarbete med varandra och andra aktörer utanför kommunen.

Utvecklingsprojekt vid Brandbergsskolan

Brandbergsskolan är en F–9-skola med integrerad anpassad grundskola. Skolan är belägen i nära anslutning till Brandbergens centrum. Vid analys av verksamheten framkom det att 86 procent av eleverna på skolan pratar ett annat språk än svenska. Och att språkkunskaper anses som det största hindret för skolans målpåfyllelse, där trygghet och studiero ligger på låga nivåer.

Inför pågående läsår togs kontakt med centrum för lärande och hälsa (CLH) för att tillsammans starta upp ett språkstärkande arbetssätt på hela skolan. Ett språkstärkande arbetssätt innebär att alla ämnen och årskurser har ett särskilt fokus på att läromedel och arbetssätt är utformade på ett sätt som ger alla samma möjlighet oavsett språklig nivå att tillgodogöra sig utbildningen.

Skolan har inför skolstart haft gemensamma studiedagar och arbetslagen jobbar tätt ihop med CLH. Ledningen följer utvecklingen genom språkenkäter och analys av målpåfyllelse.

3.1 Förskola, grundskola och gymnasium

Deltagande i utbildning och pedagogisk verksamhet från tidig ålder bidrar till språkutveckling och möjligheter för en egen försörjning i vuxenlivet, vilket är grundläggande för en lyckad integration.

3.1.1 Förskola

Från och med juli 2023 tillämpas **ny lagstiftning** som ställer vissa nya krav på kommuner kring att arbeta mer proaktivt för att öka deltagandet i förskolan.

Det innebär att Haninge kommer arbeta mer uppsökande och erbjuda förskoleplats till barn som ska fylla tre år och bott i Sverige en kortare tid, även om vårdnadshavare inte har anmält något önskemål om förskola, så kallad **direktinskrivning**. Syftet är att främja barns språkkunskaper och stödja familjer som kanske inte är medvetna om rätten till förskola, vad förskolan innebär eller hur man ansöker om en plats. För att säkerställa att informationen når ut till de berörda, kommer kommunen arbeta **uppsökande** för att informera om förskola och rätten till förskola till vårdnadshavare vars barn inte går i förskolan idag. Att gå i förskola spelar en viktig roll för barns språkutveckling och därmed barns möjligheter i ett livsperspektiv.

3.1.2 Grundskola – säkerställa rättigheter i undervisningen

Nyanlända elever och elever med andra modersmål än svenska har rätt till stöd i grundskolan. Stödet innefattar en rad olika åtgärder för att främja elevers utbildning och integration. Det omfattar bland annat **förberedelseklasser**, som är anpassade för att hjälpa nyanlända elever att smidigt övergå till den reguljära skolan, olika former av anpassningar baserade på individuella behov inklusive tolk vid möten med vårdnadshavare som behöver det, samt flerspråkig information för att göra kommunikationen tydlig och tillgänglig.

Utöver detta erbjuder kommunen också **modersmålsundervisning**, som är en vital del av integrationsprocessen och upprätthåller en koppling till elevernas kulturella bakgrund. Under det senaste läsåret deltog 2 365 elever i grundskolan och 124 elever i gymnasiet i modersmålsundervisning som täckte 43 olika språk. Dessutom erbjuds studiehandledning på modersmål, vilket bidrar till att stärka elevers förståelse och engagemang i sina studier.

3.1.3 Gymnasium – introduktionsprogrammet IMS

För nyanlända ungdomar som vill fortsätta sin utbildning men som kanske saknar de nödvändiga behörigheterna för traditionella gymnasieprogram erbjuder kommunen ett **introduktionsprogram**. Det är ett särskilt ett program som kallas språkintröduktion eller IMS. Programmet är inriktat på att hjälpa elever som saknar gymnasiebehörighet, och med ingen eller kortare utbildning i den svenska skolan, att utveckla sina svenska språkfärdigheter och förbereda dem för vidare studier eller arbete. Utbildningen är på heltid och erbjuder kurser i ett flertal ämnen. Programmet startar med en kartläggning av tidigare skolbakgrund och ett test av svenskkunskaperna samt ett samtal med mentor kring individens mål med utbildningen, vilket styr utformningen av den individuella studieplanen.

3.2 Samhällsinformation

En förutsättning för att kunna delta i det svenska samhället är att förstå hur det fungerar och vilka rättigheter och skyldigheter som finns här.

Den så kallade **samhällsorienteringen** är en lagstadgad utbildningsinsats för att stödja nyanländas integration. Utbildningen är relativt omfattande, 100 timmar, och sker på deltagarnas modersmål eller ett språk de behärskar väl. Utbildningen syftar till att ge kunskap om livet i Sverige och de rättigheter och skyldigheter det innebär att bo här. Utbildningsförvaltningen ansvarar för avtalet med centrum för samhällsorientering som är ett regionalt kansli som samordnar utbildningen för kommunerna i Stockholms län. Kansliet administrerar och upphandlar ett kursutbud i enlighet med den lagstadgade samhällsorienteringen. Anmälan till samhällsorientering görs av Arbetsförmedlingen eller boenheten inom ramen för etableringsprogrammet beroende på individens situation och behov. För övriga nyanlända som har rätt att gå kursen görs anmälan av Centrum Vux.

Den lagstadgade samhällsorienteringen kompletteras med flertal **informationsinsatser** som riktas till nyanlända. Inte sällan sker dessa i samband med andra typer av insatser som beskrivs i kunskapsunderlagets övriga delar, exempelvis i samband med hälsofrämjande insatser (avsnitt 3.6) eller stöd i föräldraskapet (avsnitt 3.4). Förutom introduktionspaketet som beskrivits ovan besöker exempelvis sfi-klasser biblioteken där de får en introduktion till bibliotekets tjänster och utbud i den egna verksamheten och i samverkan med civilsamhället. Detta bidrar till en ökad förståelse för de tjänster och resurser som finns tillgängliga inom det svenska samhället. Vidare bedrivs samverkansaktiviteter mellan Haninge bostäder och integrationssamordnare eller boenheten. Samarbetsinsatserna kan inkludera allt från informationsmöten till gemensamma projekt som syftar till att underlätta nyanländas möjlighet till fortsatt bra boende och integration i Haninge och sitt lokala bostadsområde.

3.3 Språkinläring och språkfrämjande aktiviteter

Språket är en nyckelfaktor för en lyckad integration. Haninge bedriver insatser för att främja språkinläringen och språkutveckling i samverkan med andra offentliga aktörer och civilsamhället.

Sfi-utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen är en central del för en grundläggande språkundervisning. För individer som deltar i etableringsprogrammet kan sfi-utbildningen vara obligatorisk, men omkring 85 procent av deltagarna i sfi är personer som inte kategoriseras som nyanlända, och därmed inte omfattas av etableringsprogrammet. Sfi-utbildningen riktar sig alltså till en betydligt bredare grupp än de personer som anvisas av Migrationsverket.

Utöver den formella sfi-utbildningen arbetar kommunen aktivt med **språkfrämjande aktiviteter** i samverkan med civilsamhället. Detta inkluderar språkcaféer, som är ett samarbete mellan boenheten, biblioteken, Röda Korset och Svenska kyrkan. Haninge har sedan 2015 ett iop-avtal med Kompis Sverige som bland annat genomför språkstärkande aktiviteter där möten mellan svensktalande och nyanlända invandrare främjar språkinläring och kulturell förståelse. Dessa informella mötesplatser erbjuder en avslappnad miljö där deltagarna kan öva svenska med stöd från volontärer och professionella.

Biblioteken spelar också en viktig roll genom att tillgängliggöra **anpassade medier**. Detta innebär inte bara att tillhandahålla kurslitteratur inom sfi, utan även medier som är anpassade för personer med annat modersmål än svenska. Dessutom finns ett samarbete mellan sfi och biblioteken för att säkerställa en effektiv och sammanhängande strategi för språkutveckling.

Se även avsnitt 3.1 som beskriver språkfrämjande insatser inom förskola, grundskola och gymnasium.

Brobyggarna

På Familjecentralen i Handen arbetar två anställda brobyggare både mottagande och uppsökande riktat mot utrikesfödda och nyanlända föräldrar. Arbetet sker i bred samverkan med familjecentralens verksamheter, lotsar inom boenhetens mottagning nyanlända, integrationssamordnaren och civilsamhällesorganisationer. Till stor del innebär arbetet att informera om möjligheter till stöd genom familjecentralens verksamheter och att erbjuda praktiskt stöd och vägledning för att stärka nyanlända familjers sociala nätverk och delaktighet i samhället. De är även en viktig länk till kommunens övriga stöd inom socialtjänsten, övriga tjänster och öppna verksamheter som öppna förskolan, sfi och språkcaféer. Brobyggarna är också utbildade i flera föräldrastödsprogram och leder kurser.

3.4 Föräldraskap – information och stöd

Haninge har genom en kombination av utbildning, direkt stöd och samverkan mellan olika avdelningar, etablerat ett heltäckande och tillgängligt stöd för föräldrar som även är särskilt utformat för att möta behoven hos nyanlända och personer med annat modersmål än svenska.

Inom Haninge kommun finns ett brett stöd för att vägleda föräldrar i deras föräldraskap. Kommunstyrelseförvaltningen har det övergripande samordningsansvaret kring **föräldraskapsprogrammen**, och flera initiativ riktar sig särskilt till nyanlända och de som har ett annat modersmål än svenska.

Ett sådant exempel är programmet "Föräldraskap i Sverige". Detta program fokuserar på att stärka kunskapen inom områden som är viktiga för familjelivet i Sverige, som föräldrars rättigheter och skyldigheter, jämställdhet, omskärelse, samt ungdomars rätt att bestämma över sina liv. Programmet förklarar också hur offentlig verksamhet fungerar och erbjuder gruppdiskussioner med syfte att skapa trygghet i det egna föräldraskapet.

Familjecentralens brobyggare är ytterligare en viktig del av föräldrastödet. De erbjuder direkt stöd i föräldraskapet, förmedlar information och fungerar som en länk till övriga stöd inom socialtjänsten. Arbetet är både mottagande och uppsökande, och fokuserar på att nå de familjer som behöver stöd mest.

Öppna förskolan är också en integrerad del av föräldraskapsstödet och samverkar med bland annat barnvårdscentralen, barnmorskemottagningen och socialtjänsten. Genom att erbjuda en kontaktväg till övriga insatser och sociala kontakter mellan föräldrar, skapar de en sammanhängande och stödjande miljö.

3.5 Arbetsmarknad och sysselsättning

Att ha ett arbete och kunna försörja sig själv och sin familj är grunden i lyckad integration. Haninge samverkar med Arbetsförmedlingen och andra partners för att underlätta för nyanlända och andra med utländsk bakgrund att etablera sig på arbetsmarknaden.

För **arbetsmarknadsinsatser och sysselsättningsstöd** är det Arbetsförmedlingen som har det övergripande ansvaret genom myndighetens uppdrag att driva etableringsprogrammet. Inom ramen för det samverkar Haninge kommun med Arbetsförmedlingen på olika sätt i syfte att genomföra en plan som är anpassad efter varje individs förutsättningar och behov. I samverkan ingår boenheten, arbetsmarknadscenter och Centrum Vux.

En viktig komponent i arbetet är det förberedande och **språkstärkande jobbspåret** vid arbetsmarknadscenter. Programmet riktar sig särskilt till långvarigt arbetslösa individer som har ett annat modersmål än svenska, det vill säga det har en bredare målgrupp än de individer som deltar i etableringsprogrammet. Genom att fokusera på språkutveckling och arbetsförberedande insatser, syftar jobbspåret till att underlätta för deltagarna att komma närmare arbetsmarknaden och bli arbetsföra. Arbetsträning är en central insats inom denna del av programmet och är finansierad av Arbetsförmedlingen. Denna träning ger deltagarna möjlighet att förvärva praktisk erfarenhet och färdigheter som är relevanta för arbetsmarknaden, samtidigt som de får stöd och vägledning i sin övergång till sysselsättning.

3.6 Hälsöfrämjande – undersökningar och information

Haninge har ett hälsöfrämjande perspektiv i integrationsarbetet genom att bland annat erbjuda hälsöundersökningar för nyanlända, tillhandahålla hälsöinformation på flera språk och har en dedikerad roll för hälsökoordinering.

I Haninge kommun finns en medveten strävan att främja hälsa och välbefinnande bland dess invånare. Därför är genomsyrat en **hälsöfrämjande inriktning** i integrationsarbete en stor del av de insatser som kommunen genomför och det stöd som erbjuds. En central del av detta arbete innefattar hälsöundersökningar av nyanlända elever. Ansvaret faller under centrum för lärande och hälsa inom utbildningsförvaltningen, som ser till att erbjuda relevanta kontroller och tjänster för att identifiera och bemöta eventuella hälsö- och vårdbehov.

För att underlätta förståelsen och tillgängligheten av tjänsterna erbjuds **informationsfoldrar på flera språk samt bildstöd**. Det bidrar till att göra hälsöinformationen mer begriplig och tillgänglig, och kan inkludera information om viktiga ämnen som vaccinering och olika vård- och hälsökontakter.

Vidare finns en särskild roll som **hälsökoordinator** inom social- och äldreförvaltningen, vars uppgifter är att bistå enheten i kontakten med regionen, både i konkreta vårdbehov eller som stöd i ärendehantering, och i kontinuerlig utveckling av behov av samverkan med regionen.

3.7 Trygghetsskapande insatser

De sociala förebyggande insatserna som kommunen genomför för att kommunen ska vara en trygg plats att bo och verka på bidrar till att stärka integrationen. Haninge strävar efter en välkomnande och inkluderande miljö där alla Haningebor kan känna sig delaktiga och trygga.

Haninge kommun bedriver ett omfattande arbete med olika former av trygghetsskapande insatser. Insatserna har inte sällan även positiva effekter på integrationen. Ett exempel är arbetet med så kallade **Business Improvement Districts**, där samverkan mellan privat och offentlig sektor syftar till att utveckla det gemensamma närområdet. I utvecklingsarbetet används kultur som ett verktyg för **platsaktivering** för att skapa liv och rörelse. Det bidrar till trygghet och skapar samtidigt en känsla av samhörighet och gemenskap som är viktigt för integration.

Haninge Bostäder har en nyckelroll i utveckling av närområdet och är bland annat drivande i föreningen "Jordbro i samverkan". Detta inkluderar att stödja "Café Mama", en **viktig mötesplats för tjejer och kvinnor i Jordbro**, som bidrar till att skapa en inkluderande och trygg miljö i området.

För att främja tryggheten har kommunen även arbetat med samordning av **föreningsdrivna trivselvandringar**. Detta innebär stöd och handledning av föreningar i deras arbete med trygghetsfrämjande aktiviteter samt samordning av vuxnas närvaro vid platser och tider där den normalt är låg.

Barn i fokus – Rädda barnen

Projektet Barn i fokus drivs av Rädda barnen i samarbete med Haninge kommun och syftar till att stödja ett barnrätts- och familjeperspektiv på integration. En viktig del av rättighetsperspektivet är att barns delaktighet är central för att nå målen inom alla fokusområden. Projektet har tre fokusområden; Meningsfull fritid där projektet bland annat ordnar fritidsaktiviteter, utflykter, samtalsgrupper och bygger nätverk. Föräldrastöd som kompletterar kommunens befintliga stöd för de som inte nås av eller kan ta del av det och arbetar för att öka kunskap och förtroende för samhällets aktörer. Kunskapshöjande insatser riktade mot kommunen och andra aktörer genom utbildning och dialogforum för målgruppen, tjänstepersoner och beslutsfattare att mötas i.

I Haninge har projektet gjort en kartläggning av vad som behövs för en hållbar integration och såg framförallt ett behov av att stärka barns tillgång till en meningsfull fritid på olika sätt. Projektets aktiviteter pågår 2023–2025 och görs i nära samarbete med barn och föräldrar själva, samt flera förvaltningar och lokala aktörer för att främja långsiktiga lösningar. Under uppstartsfasen har aktiviteter bland annat bedrivits på Höglundaskolan, Jordbro parklek och på Rudans friluftsområde.

Projektet medfinansieras av Europeiska unionens Asyl-, migrations och integrationsfond.

Läs mer på raddabarnen.se: [Barn i fokus Haninge](#)

Medborgardialoger är ytterligare en viktig komponent i kommunens arbete för ökad trygghet och delaktighet. Bland annat hålls dialoger i samverkan med polisen och genom dialogkonceptet "Nyfiken park" som genomförts i områden med en högre andel utrikes födda i samband med utveckling av parkmiljö. I Nyfiken park samarbetar stadsbyggnadsförvaltningen med bland annat fritidsgårdar för att nå ungdomar och skapa en mer sammanhängande gemenskap.

Kommunen har också satt fokus på att **motverka stigmatisering**, bland annat genom att rusta upp och ge officiella namn till platser som lokalt fått öknamn. Kommunen arbetar också för att skapa mer liv och rörelse genom att strategiskt bygga bostäder och lokaler längs med gatustråk för att få "ögon mot gatan", vilket främjar tryggheten.

3.8 Rumslig integration

Haninge arbetar för att stärka den rumsliga integrationen genom att fokusera på långsiktig strategisk planering av mark- och vattenanvändning, hur planläggning av bostäder och nya gator kan stärka kopplingar mellan olika stadsdelar samt att främja möten mellan ungdomar från olika delar av kommunen.

Inom **översiktsplaneringen** fokuserar kommunen på att långsiktigt strategiskt skapa en kommun som fungerar som en enhet. Det handlar om att titta på den större bilden och säkerställa att alla delar av staden hänger samman, vilket stärker integrationen.

På en mer **detaljerad nivå** genom planläggning av bostäder och nya gång- och cykelvägar arbetar kommunen med att stärka kopplingen mellan olika stadsdelar. Detta sker genom att fokusera på både de fysiska strukturerna och de mentala uppfattningarna som människor har om olika delar av kommunen. Genom att utnyttja kulturmiljöer och utveckla möjligheter för förflyttning mellan olika stadsdelar och områden, kan kommunen skapa en mer sammanhållen stad där människor lätt kan röra sig och interagera med varandra.

Slutligen lägger kommunen också vikt vid att **skapa möten och utbyte mellan olika stadsdelar**. Ett exempel på detta är mötesbyggande aktiviteter för ungdomar från olika kommundelar, där gemensamma aktiviteter för fritidsgårdarna kan bygga broar och skapa förståelse och samarbete mellan olika delar av staden.

3.9 Inkludering

Haninge kommun arbetar aktivt för att främja en inkluderande miljö där alla invånare, oavsett bakgrund, känner sig delaktiga och representerade. Det är ett arbete som sträcker sig över flera olika områden och som tar hänsyn till både kulturella och praktiska aspekter av inkludering.

Det målinriktade arbetet med inkludering har en särskild betoning på att **involvera de största minoritetsgrupperna** som sverigefinnar och romer. Inkludering har adresserats genom flera olika kanaler och metoder. Exempelvis genom medborgardialoger i stadsplaneringen, där information om planförslag görs tillgänglig på de största minoritetsspråken samt engelska. Detta underlättar för fler invånare att delta och ha en röst i den pågående utvecklingen av kommunen, vilket stärker integrationen.

För att bredda deltagandet i fritidsaktiviteter har kommunen arbetat tillsammans med civilsamhällets parter för att **främja möten mellan nyinflyttade och övriga Haningebor**. Genom att sänka trösklarna för deltagande och strategiskt placera verksamheter och aktiviteter i områden där det finns en högre andel personer med utländsk bakgrund, inklusive nyanlända, har kommunen försökt nå en bredare och mer representerande grupp av invånare. Kontakt mellan integrationssamordnare/integrationslotsar och olika samordnare och strategier inom kultur och fritid har också bidragit till detta arbete.

Biblioteken spelar också en central roll i inkluderingsarbetet genom att bland annat hålla i IT-handledning som riktar sig mot personer med andra modersmål än svenska. Detta bidrar till att öka den digitala kompetensen och delaktigheten i samhället för dessa grupper.

Slutligen fokuserar kommunen också på **interkulturella kulturprogram**, vilket inkluderar möjligheten att uppleva kultur på eget modersmål och främja kulturellt utbyte. Detta bidrar inte bara till att berika kulturlivet utan också att uppnå kulturpolitiska mål som rör mångfald och representation.

3.10 Internt – systematisk kompetenshöjning/kompetensöverföring

Haninge arbetar aktivt för att utbyta erfarenheter mellan kollegor inom kommunen och tar del av andra kommuners och aktörers kunskap. Detta i syfte att stärka metodutvecklingen för ett mer effektivt integrationsarbete.

Inom kommunen finns ett **språknätverk** för förskola samt ett språkutvecklande nätverk som inkluderar både förskola och grundskola. Nätverken arbetar aktivt med kunskapshöjning och erfarenhetsutbyte bland personal. Målet är att främja språkutvecklingen hos barn och elever, med särskilt fokus på dem som har olika modersmål.

För att bättre dra nytta av den språkliga mångfald som finns bland kommunens anställda, har det genomförts en kartläggning av språkkunskaper och en analys av hur dessa kunskaper kan användas i tjänsterollen. Arbetet har utförts inom ramen för programmet för nationella minoriteter och inkluderar en generell **språkkartläggning**. Genom att identifiera och utnyttja de språkkunskaper som redan finns inom organisationen, kan kommunen bättre möta och kommunicera med invånare som talar andra språk och därmed bidra till en stärkt integration.

Kommunen deltar i regionala och nationella nätverk och **forum för stöd och erfarenhetsutbyten**. Denna samverkan ger möjligheter att lära av andra kommuner och organisationer och att dra nytta av bästa praxis på området. Dessutom deltar även kommunen i **forskningsprojekt** för att lära sig mer och ligga i framkant för evidensbaserade metoder.

3.11 Särskild händelse – massflyktingar från Ukraina

Det händer att kommunen ställs inför särskilda händelser som påverkar integrationsarbetet snabbt. Dessa händelser kan innebära att ett ytterligare lager av insatser behöver komplettera den ordinarie verksamheten. Kriget i Ukraina innebar en sådan särskild händelse.

När EU aktiverade **massflyktingdirektivet** för första gången i mars 2022, som en konsekvens av kriget i Ukraina, innebar det att personer från Ukraina skulle erbjudas omedelbara och tidsbegränsade uppehålls- och arbetstillstånd i EU:s medlemsstater. Detta satte i gång en rad insatser och aktiviteter inom kommunen för att hantera den nya situationen.

Först och främst stod kommunen inför den akuta uppgiften att ordna **tillfälligt boende** för de flyktingar som kommit eller förväntades komma. Under fyra månaders tid kunde Haninge erbjuda Migrationsverket cirka 150 tillfälliga boendeplatser i centrala Handen. Därefter fastställdes Haninges kvot för att över tid erbjuda ukrainska massflyktingar boende, till 59 individer. I augusti 2022 kunde dessa tas emot och få tillfälligt boende i Haninge.

Ansvar för boende kvarstår för de som slutligen anvisades till Haninge, och det har involverat samordning och anpassning av resurser för att kunna tillgodose de nyanländas behov. En särskild **ukrainsktalande integrationsassistent** har anställts som en länk och kontakt mellan flyktingarna och olika samhällsinstitutioner och verksamheter.

Likt för övriga nyanlända har kommunen ett ansvar för att säkerställa att barn och unga som kommit från Ukraina har **rätt till utbildning**. Centrum för lärande genomför kartläggning av kunskapsnivån och placering i skola. Från augusti 2023 finns även möjlighet för flyktingar inom ramen för massflyktingdirektivet att läsa på sfi vid Centrum Vux.

Dessutom har kommunen arbetat för att **erbjuda olika former av fritidsaktiviteter**. Detta inkluderar öppen ungdomsverksamhet, kulturverksamhet och aktiviteter organiserade av civilsamhällets aktörer såsom kyrkan, Rädda Barnen och idrottsföreningar. Genom att erbjuda olika möjligheter och erfarenheter, försöker kommunen främja en smidig och inkluderande integrationsprocess.

Hanninge
kommun